

בס"ד, עלון # 25  
שבת חג הפסח  
התשע"ב

# מסרים לכל...

בעריכת הרב נחום גמליאל

## לקח מהפרשה,

**"שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם" פרשת בא (בא-יב-יט)**

**שלא ימצא חמץ ברשותנו בפסח**

ערב פסח לאחר חצות היום, ברחובות העירה ברדיטשוב ניכרת התכונה האחרונה לקראת החג הממשמש ובא, בתי ישראל נקיים, רחוצים וממורקים, שלות החג הקרב כבר החלה לרדת על בתי היהודים. הרב הקדוש, רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל, יוצא לשוק, קורא לגוי אחד ומבקש ממנו: "הא לך מטבע והבא לי מעט טבק תוצרת חוץ!" אותו טבק נאסר בסחורה על ידי המלכות. נטל הגוי את המטבע וכעבור זמן מה הביא לצדיק את הסחורה האסורה, את הטבק, כשהוא ארוז ומוצנע היטב לבל יתגלה. כי ידע הגוי שהעובר על החוק וסוחר בסחורה זו צפוי לקנס כבד מאוד. הודה לו הרבי ופנה אל משמשו ואמר לו: "הא לך מטבע ולך הבא לי לחם מאחד היהודים, שלם לו ביד רחבה עבור ככר לחם. הביט המשמש בפני הצדיק ולא הבין: מנין ישיג עתה לחם? כלום נשאר חמץ בבית יהודי? אך את הרבי אין שואלים שאלות והמשמש החל לסובב בבתיים לבקש לחם, אך כמובן, באף בית יהודי לא מצא את מבוקשו. בידיים ריקות שב אל רבו ואמר לו: "רבי, הן ערב פסח היום והחמץ - בל יראה ובלא ימצא, לא מצאתי לחם בשום בית יהודי!"

נשא רבי לוי יצחק את עיניו למרומים, ואמר בהתרגשות: "ראה, רבונו של עולם, מי כעמד ישראל! הקיסר אסר על המסחר בטבק זה והציב אלפי שוטרים ופקחים והעניש בקנסות ובענשי מס, ולמרות זאת מבריחים בני המדינה כמויות אדירות מהסחורה האסורה. ואילו אתה כתבת בתורתך: "ולא יראה לך חמץ" ולא הצבת שום שוטר ופקח - ואין להשיג בבתי ישראל אפילו משהו חמץ! היש עם כעמד ישראל?!..."

לרפואת

נאוה בת מרים / אברהם בן נאוה / מנשה בן אברהם / בתיה בת רומיה / בלוריה בת עלו  
מור בת סימה / שילה בת נעמי / אברהם בן בלוריה / תאיר בת אשר  
חיה בת רחל / נתנאל בן עמנואל / טובה רחל בת מרים שמחה / סעדה בת זהרה  
שלום בן סליימן / רחל בת חנה תנינה / זכריה בן דוד / מרים בת יצחק.

## פינת חזלכח

**ליל הסדר:**

- א: המצות לליל הסדר צריכות להיות עבודת יד מחיטה שמורה מהקצירה. (להרבה פוסקים).
- ב: בליל הסדר כל אחד אוכל ארבע פעמים 'כזית' מצה. כל חתיכה צריכה להיות במשקל של כ - 30 גרם, ולמנהג תימן אפשר להסתפק ב 18 גרם.
- ג: כל 'כזית' מצה צריך לאכול בזמן של 4 דקות. ובשעת הדחק עד 9 דקות.
- ד: סדר אכילת המצות: שתי חתיכות אחרי ברכת 'המוציא' ו'על אכילת מצה', חתיכה אחת באכילת 'כורך' עם המרור, וחתיכה אחת לאפיקומן.
- ה: צריך להשתדל לסיים את אכילת האפיקומן עד חצות.
- ו: שתיית ארבע כוסות ואכילת המצה צריכות להיות ב 'הסיבה'. כשאין אפשרות להסב, אפשר להישען על היושב משמאל.

**נשים וילדים**

- א: נשים חייבות בכל מצוות ליל הסדר, וצריך להמתין להן כשהן עסוקות בהכנה ובהגשה.
- ב: יש נוהגים שהנשים אוכלות את המצה ושונות את היין בישיבה ולא בהסיבה.
- ג: המצווה העיקרית בליל הסדר היא 'והגדת לבנך' - חשוב שהילדים ינוחו בערב החג ויהיו ערניים בליל הסדר, צריך לתת להם ממתקים והפתעות במהלך ליל הסדר כדי שלא יירדמו, ולספר להם את סיפור יציאת מצרים בלשון קלה

**ליראת שמים**

יהונתן בן שלום / נהוראי בן נאוה / מלאכי בן נאוה / ידידיה בן נאוה / אחיה בן נאוה  
נאוה בת מרים / טוהר בת נאוה / נעמה בת נאוה

### אבק אינו חמץ, ילדים אינם קורבן פסח וחופש פסח הוא בשביל לטייל.

"חופש פסח הוא כדי לבלות עם הילדים, לא כדי לעבוד כמו חמור ולקרצף רצפות". כך אמר הרב שלמה אבינר, מבכירי הרבנים של הציונות הדתית, אשר קבע כי כל הניקיונות לפסח צריכים להימשך כחצי יום, לא יותר. הרב אבינר נימק את עמדתו נגד היסטוריית הניקיונות לפסח, בצורך "להגיע לליל הסדר לא עייפים ולא כואבים, אלא שמחים".

על פי הרב אבינר, לניקיון הפסח של כל החדרים בבית ממוצע "אין צורך ביותר משעה, חדר אוכל עוד שעה, המטבח - שעתיים, שלוש. חצי יום צריך להספיק".

במדריך מיוחד לפסח, שפרסם הרב אבינר באתר ספריית חווה, מציין הרב כי "חופש פסח הוא בשביל לטייל, לשמוח, לרקוד. כל השנה האשה עובדת קשה, העבדו את בנות ישראל בפרך. עכשיו יש חופש כדי לטייל עם חברות, והבעל ישמור על הילדים. מטיילים, נהנים, ומגיעים לליל הסדר נינוחים".

## סיפור לשבת

### שופר בליל הסדר

חורף קשה עבר על העיירה סמטניץ. התושבים כבר ציפו להפוגה בגשמים ולמעט קרני שמש מחממות. אבל כשהגיע סוף-סוף האביב, החלו עננים שחורים מסוג אחר להעיב על שמי העיירה והאזור כולו.

תושבי האזור הכירו יפה את הורבאן המשומד, יהודי שהמיר את דתו ופיתח שנאה עזה כלפי אחיו לשעבר. כשהיה עובר ברחוב, היו הכול עוברים לצד השני, שכן פגיעתו של זה הייתה רעה ומכאיבה.

הורבאן זה קיבץ סביבו חבורת פורעים, ומדי פעם יצאו לפרוע בעיירות ישראל. כעת נודע כי בכוונת הרשעים לתקוף הפעם את העיירה סמטניץ.

ההכנות לקראת חג הפסח נערכו באותה שנה בצל הפחד מפני חבורת הפורעים. ואמנם, ימים אחדים לפני החג, הגיע שליח חשאי מאחת העיירות הסמוכות ובפיו הידיעה: הורבאן מתכוון להגיע לסמטניץ בליל חג הפסח...

את תחושת האימה שאחזה בלבבות, ניתן היה לחוש בכל פינה. הנשים והילדים כמעט לא נראו ברחובות. כל עבודות הניקיון, שמקובל היה לעשותן בחצר הבית, נעשו הפעם בתוכו. מי שלא היה מוכרח, לא יצא את פתח ביתו. קשה היה להאמין כי בעוד ימים אחדים יחוגו יהודי סמטניץ את חג החירות...

בערב החג ממש נשמע קולו של כרוז העיירה עולה מן הרחוב. הכול מיהרו לפתוח את חלונות ביתם כדי לשמוע מה בפיו. ההכרזה שבפיו הייתה מפתיעה, ואולי משום כך גם הפיחה תקווה. הוא הכריז, כי רב העיירה, הגאון הצדיק רבי יהודה אסאד, קורא לכל התושבים להתכנס ולעשות יחדיו את ליל-הסדר. כל משפחה תיטול עמה את מצותיה, יינה ושאר תבשילי החג ותבוא לבית-הכנסת הגדול.

קריאתו של הרב רוממה מעט את רוחם של בני סמטניץ. הרעיון לעבור את רגעי הפחד בצוותא נסך עידוד בלבבות. גם עצם יוזמתו של הרב הזכירה את גדולתו ותרמה לחיזוק התקווה כי בצילו לא יאונה להם רע.

שולחנות בית-הכנסת הוצבו בטורים ארוכים ומסודרים. המפות הלבנות כוסו עד מהרה במצות וביין שהביאו תושבי העיירה. כך ישבו יחד, אנשים נשים וטף, והרב החל בעריכת הסדר. הוא ישב על בימת בית-הכנסת, לצד בני-משפחתו ומקורביו. מראהו היה כשל מלאך אלוקים. לבוש היה קיטל לבן, וזקנו החיזור נבלע בתוכו.

לפני תחילת הסדר, קרא הרב בחשאי לכמה מן הצעירים, והטיל עליהם ללכת אל מבואות העיירה, להמתין שם ולצפות לבאות. ובינתיים ניהל הרב את הסדר ביד רמה, מתוך שמחה וביטחון בה'.

ככל שנקפו הדקות, כן גבר הפחד בלבבות מפני הבאות. אבל לפחות כלפי חוץ השתדלו הכול להראות פנים שלווה, שרו ושמחו בשמחת חג החירות.

קרבה שעת חצות. המתח בהיכל בית-הכנסת גבר. לפתע נכנסו שליחי הרב ופניהם חיוורים כסיד. הם פסעו בזריזות אל הרב ודיווחו לו כי חבורת הפורעים בדרך. הם שמעו את קולות הפרא שלהם קרבים מרחוק.

חיש-מהר עברו הדברים בין כל המסובים. מהומת אימה קמה במקום. נשים החלו לילל בבכי, והילדים עשו זאת בעקבותיהן. הגברים התרוצצו מאיש לרעהו בניסיון לשית עצה.

לפתע התרומם הרב ממקומו ובתנועת יד אחת היסה את כל המהומה. "אחיי ורעיי היקרים", פתח הרב ואמר, "האם שכחתם כי ליל שימורים הוא הלילה הזה? שומר ישראל אינו מפקיר לעולם את צאן-מרעיתו, ועל-אחת-כמה-וכמה בלילה זה. אל לכם להפריע את שמחת החג. התייצבו בשקט ובשלווה במקומותיכם וראו את ישועת אלוקינו אשר יעשה עמנו הלילה הזה".

דבריו של הרב פעלו את פעולתם. קולות הבכי נדמו. עיני הכול היו נעוצות ברב הגדול, שירד בתום דבריו מן הבימה. הוא ניגש אל ארון-הקודש ופתחו. ראשו נתחב פנימה, והוא חיפש שם דבר-מה. לפתע שלף הרב מתוך ארון-הקודש את שופר התקיעות של ראש-השנה. לאחר-מכן נטל ממגירת שולחנו את טליתו ונתעטף בה עד מעל לראשו. איש לא הבין לפשר מעשיו. אולם הרב הורה לצאן-מרעיתו להישאר על מושבם, ויצא לבדו את אולם בית-הכנסת.

רבי יהודה אסאד צעד לעבר מבואות העיירה. קולות הפורעים היו עתה קרובים ביותר. והנה הם נראו קרבים ובאים, רכובים על סוסיהם. בראש המחנה רכב הורבאן המשומד בכבודו ובעצמו. ברגע זה עצם רבי יהודה אסאד את עיניו, כיוון את אשר כיוון ותקע תקיעה אחת רמה וממושכת בשופר שבידו.

באותו רגע נראה היה הורבאן כמי שהיכהו ברק. הוא הבחין ברב עטוף הלבן ושמע את תקיעת השופר שיצאה מפיו. על פניו נמסכה אימה. עיניו כאילו יצאו מחוריהן. כמי שאחזו טירוף היפנה את סוסו לאחור, ובקריאות פחד נמלט אל מחוץ לעיירה, ואחריו כל בני חבורתו.

הרב שב לבית-הכנסת ועל פניו נח חיוך מרגיע. הוא סיפר לבני הקהילה הנדהמים כי הפורעים שבו בבהלה על עקביהם. רק אחר-כך נודע פרטיו המדויקים של המעשה הפלאי, מפיו של אחד מבני העיירה הנוכחים, שעמד כל אותה שעה בחלון ביתו וצפה בתדהמה בנס הפסח.